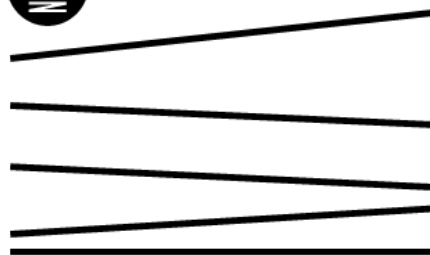

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Hemmingsen, Niels.

Den vidtberejste Spillemand Niels

Hemmingsens mærkværdige Rejser til Paris,
Amsterdam, Wien, Stockholm og flere Steder,
hans Kjærlighed paa Ægteskabskontoret osv.
osv.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Jul. Strandbergs Forlag og Tryk,
1874

Fysiske størrelse | Physical extent: 36 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

N. Hemmingens

morknordige Rysar.

1874.

59. - 177.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020872714

Den vidtberejste Spillemand
Niels Hemmingens
mærkværdige Rejser

til Paris, Amsterdam, Wien, Stockholm og flere
Steder, hans Kjærlighed paa Egtestabskontoret
osv. osv.

Pris: 25 Ore.

Kjøbenhavn.

Jul. Strandbergs Forlag og Tryk.
Faas i Boghandelen, Holmensgade 18.

1874

J Læggende ved Præstø er min Fødestavn og mine Forældre vare kun simple Folk.

Jeg selv maatte tidlig ud iblandt Folk og tjene for mit Brød, og hvor langt jeg ogsaa har været omkring i Verden, baade i Danmark og udenlands, har jeg aldrig forglemt at jeg er en Bondesøn, og Bønderne holder jeg ogsaa meget af, fordi de giver mig til Gilderne baade Risengrød og Klipfist og Thevand med meget Suffer i; det holder jeg meget af. Jeg er født den 3die Januar 1817, og er altsaa nu 56 Aar gammel. Fruentimmerne holder jeg meget af, især af de kjønne, men gift er jeg ikke bleven, skjøndt jeg flere Gange har spekuleret i de Dele. Jeg meldte mig for et Par Aar siden paa Egtetabskontoret, for der sagde de, man strax kunde faa en Kone. Manden paa Kontoret sagde, at jeg først skulde betale to Rigsdaler. Jeg sagde, at det var jo tidnok at betale Dalere, naar jeg havde faaet Konen, men han vilde Ingenting, førend han

fik Dalerne, og saa betalte jeg ham. Men Rone fik jeg ikke, for da jeg havde ventet i lang Tid, skikkede de mig mit Portræt tilbage, og skrev paa, at de sværmede ikke for Kunstnere.

Kunde jeg ellers saa mig et Stykke Fruentimmer, som kunde rejse med mig og synge, naar jeg spillede, vilde jeg jo nok have hende. Der var en Mand i Kjøbenhavn, der hvor jeg kjøber mine Viser, som tilbød mig at skaffe mig en Rone, som stundom kom i hans Butik, og jeg vilde ogsaa nok have taget hende; men Manden sagde, at hun havde nogle Smaafejl, og da jeg vilde vide, hvad det var for nogle, sagde han: „Det skal jeg sige dig, Niels, hun er puffelrhygget, men det er i Grunden ingen Fejl, det er en Slags Ligtorn, som har sat sig paa Ryggen istedetfor paa Foden, af for smaat Fodtøj. Men hun er skeløjet, se, det er en Fejl, men den klæder hende godt; hun er noget døv, det er ikke hendes Skyld, og hendes Mund sidder noget skjævt; det gjør Altsammen Ingenting, det er naturlige Fejl. Men hun snøvler skræffeligt, det er den største af hendes Smaafejl; thi det kommer af, at hun har mistet sin Næse!”

„Nej, Tak,” sa'e jeg, „saadan en Rone vil jeg slet inte ha'e!” og siden den Tid har

jeg gaaet om og figget efter Fruentimmer, som jeg vilde ha'e; men det er flere Gange truffet, at naar der var En, som jeg vilde ha'e, saa vilde hun ikke, og det er mærkeligt nok, for jeg kan dog forsørge en Kone meget bedre end mange Andre; jeg gaar jo omkring og spiller; det kunde de Andre jo ogsaa gjøre, saa behøvede de ikke at mangle Penge om Vinteren.

Engang var der ogsaaovre paa Møen en Kone, som klagede over, at hendes Mand aldrig kom hjem og gjorde Noget af hende, og hun indklagede Manden for Retten; men Manden, som havde taget Ophold flere Mil derfra, sagde, at han havde sine Grunde til, at han blev borte. Saa sagde Birkedommeren, at han skulde gaa hjem til sin Kone, men han vedblev at sige Nej; om ogsaa de vilde sætte ham i Arrest, saa vilde han dog ikke indlade sig paa Noget mere. Da jeg nu netop havde hørt dette Forhold og var tilstede paa Kontoret, gik jeg ind i Salen og tilbød, at jeg nok vilde gaa hjem til Konen istedetfor Manden, og hun skulde nok blive fornøjet med mig, men saa blev hun arrig, og de Andre grinte, og jeg blev besejlet, at

gaa min Vej. Det har man for sin gode Villie.

Fruentimmerne kan man i det Hele taget ikke altid stole paa, især de kjøbenhavnske, de er meget durkdrevne.

Saadan kom jeg en Dag i Kjøbenhavn gaaende i mine egne Tanker og slentrede ned ad en Gade. Saa sad der nogle meget fine Damer ved et Vindue og de grinte til mig og vinkede ad mig og saae saa liflige ud, at jeg tænkte, at det var rigtig pæne Damer, som havde forliebt sig i mig. Da jeg saa gik derind, kom de hen til mig, klappede mig paa Kinden og tog mig under Hagen og sa'e, at jeg ikke var væk, og at de kunde godt lide mig. Saa forlangte de søde Snapse og bød mig, og de stak saadan immerhen til mig, og det gik meget hensigtsmæssigt det Hele; jeg vilde tage En af dem om Livet, og kysse hende, men saa vilde de ha'e Betaling for det, de havde trakteret mig med.

Jeg vilde ikke ud med Sølvtojet: men saa blev de grove og skjældte mig ud, og tvang mig til at betale, og bagefter fik jeg Bank og blev smidt ud. Den Slags Damer vil jeg raade Alle fra, at give sig i Kæft med, for de vil En ikke noget Godt. Jeg synes dog

jeg er et meget pænt Mandfolk, saa de behøvede ikke at falde saadan ud tilsidst.

Jeg har ellers ogsaa havt mange Eventyr paa mine Rejser i Danmark, og det ikke altid af de behageligste.

Saadan kjøbte jeg for nogen Tid siden en gammel Politifrakke, og da jeg ærlig havde betalt den, tog jeg den paa med Knapper og Alt i som jeg fik den. Da jeg havde rejst i nogen Tid med den, kommer jeg en Dag til Kjøbenhavn, og som jeg gaar henad Gaden, kommer der en Politibetjent hen til mig og ser ganske vist paa mig.

„Hvor har du faaet den Frakke fra?“ spørger han.

„Den har jeg kjøbt!“ siger jeg.

„Det er vel Løgn,“ siger han, „du har vel stjaalet den. Hvor tør du gaa i Politiets Uniform og lase dig her paa Gaden. Kom nu med mig og bliv arresteret.“

Saa traskede jeg med ham og han førte mig hen til Politistationen paa Graabrodratorv.

Der maatte jeg sidde i to Timer til Grin og Morskab for Betjentene. De eftersaae Alt, hvad jeg havde, og nogle udenlandske Skillinge, som jeg havde fra min Stockholmerrejse, dem talte de efter og sagde mig enkelte Ube-

hageligheder, skjøndt jeg dog næsten Ingenting havde gjort. Men saa kom Assistenten hjem, og det var en pæn og dannet Mand; da han fik at høre, hvordan det hængte sammen, sagde han blot, at jeg nok maatte gaa i Frakken, men jeg skulde skjære Knapperne af, og saa fik jeg Lov til at gaa min Gang. Siden sværdede jeg Knapperne over med Blæk, og saa generede det Ingen.

En anden Gang kom jeg i min Uskyldighed op paa en Mølle og vilde spille for Følkenene. Oppe i Møllen traf jeg en Møllersvend, som jeg aldrig ved af, at jeg nogensinde før har set eller talt med. Han tog mine Viser fra mig og bankede mig uden Marsag, og da jeg vendte om igjen, for at bede om mine Sager, begyndte han igjen at slaa mig, saa jeg blødende og mishandlet maatte flygte min Vej. Hvad der gif af den Mand, har jeg tidt tænkt paa!

Jeg kunde fortælle Meget mere om mine forskellige Eventyr, men nu vil jeg gaa over til at fortælle mine Rejser, og skulde der endda blive nogen Plads i Bogen her, saa kan vi jo altid saa flere Historier.

Det var nu altsaa først min Pariserrejse. Det var i 1867. Allevegne talte Folk om

den store Udstilling, der skulde være til For-
aaret i Paris, og hvordan man der kunde faa
at se Ting, som man aldrig havde drømt om.

Jeg regnede og regnede efter, hvordan
man kunde komme derover. Vilde man gaa
dertil, vidste jeg, man skulde have lange Ben
til at stræbe over Vandet med, og at kjøre
eller sejle kostede mange Penge, det vidste jeg
nok. Men jeg vidste jo ogsaa, at alle de
større Kunstnere pleje at gjøre Kunstrejser,
baade Ole Buller fra Norge og Lumbye fra
Tivoli og alle Andre, og hvorfor skulde jeg
saa ikke ogsaa rejse derover. Der maatte jo
ogsaa kunne spilles for Skillinger derover.

Saa tog jeg Mod og Mandshjerte til
mig, og tog med Dampskibet fra Korsør til
Kiel; det kostede 2 Rd. Der spillede jeg om-
bord og fik Skillinger. Saa tog jeg fra Kiel
til Hamborg paa Jernbanen; det var 8 Mk.
— Det var ellers fælt at høre paa hvor de
tydskedes i disse Jernbane-Koupeter; ikke et
dansk Ord kunde man pidske ud af disse Tyd-
skere, immer saa gik det: Nabondus, Dabon-
dus, nain, Jaa, halt — dørrr! Saamange
Stationer har jeg aldrig i mine livspøde Dage
set før og saa gik det i en Fart af 7—8
Mil i Timen. De holdt et Spetakel i Bog-

nene, som var forfærdeligt; de havde Mad med, men de drak ikke dansk Brændevin til, men Noget, som hed Rummel — pui! det var nok Brændevin og Sukker eller Sirup. Pølse spiste de Allesammen — det kaldte de for „Wurst“!

Saa gik det i een Kjøre fra Hamborg lige til Havre eller som det hedder: Havre de Grace. Det kostede mig 9 preussiske Thalere eller 9 Ottemarker.

I Havre gav jeg 12 Skilling for Natte-logis; det var ikke dyrt.

Saa var jeg da kommen til Frankrig. Langs Vejene stod der ikke som hos os Linde- eller Kastanietræer; nej, dejlige Frugttræer, Æble-, Bære- og Kirsebærtræer. Man maa nok se paa dem, men ikke plukke, thi de ere bortforpagtede, og langs Vejene er der ansat Bærerhittere eller Folk, som skal passe paa at ingen Andre stjæler af Frugten end de. Men for en Skillings Penge kan man faa en hel Hat fuld. Der var ikke Frugt paa, da jeg var der, men jeg fik siden at vide, hvordan det ellers gik til.

De havde Vogne med kun to Hjul, og Hestene gik foran, 4 i en Række, og alle havde de Bjælder ligesom Sporvognshestene hos os i Danmark.

Bøndergaardene havde allesammen 3 Længer, men der var ikke Gjærder eller vilde Hegn mellem hver Mand's Jord, — der laa kun en lille Række Sten, det var det hele Skjel, man der kjendte.

Fra Havre til Paris er der 30 Mil, men da jeg var bange, at jeg ikke skulde finde Vej saadan en lang Strækning, spurgte jeg den danske Konsul om Bested, og han viste mig Vej paa den Maade, at jeg bestandig skulde følge Telegrafstængerne. Jeg begav mig nu paa Vejen og gif paa min Fod de 15 Mil til Rouen, som paa Fransk hedder Ruang. Paa hver Mil er der gode Kroer, men ingen Rejsestald eller Logis. Den danske Konsul i Rouen, sagde, at saadan var det nu Skik der hele Landet over, formedelst de mange Jernbaner, der gaa i alle Retninger, saa Folk kjører der ikke meget med Dg eller opholder dem i Kroerne. Naar de rejse, kan de sove i Jernbane-Koupeterne, og Mad kan de faa ved hver Station.

Men der er dog ogsaa sørget godt for, at Fodrejsende kan faa Hvile og Læ for Uvejret. Thi for hver Fjerdingvej er der ved Siden af Vejen lavet smaa Jordhytter for de Rejsende. I hver Hytte er et Bræt, som

man kan sidde paa, naar man er træt. Jeg benyttede flere Gange saadanne Jordhoteller, men ellers spillede jeg for Bønderne og de gav mig Skillingen og Mad, men de kunde ikke forstaa mig.

Da jeg var kommen til Rouen, mødte jeg en fransk Husar med en høj Hesterumpe i Panden og røde Buxer. Jeg gik hen til ham og vilde snakke.

„Ekwattro tut!“ sa'e han.

„Was behas!“ sa'e jeg.

„Vattro mattre fattre kanattro!“ sa'e han.

„Ja, det kan jeg nu slet inte forstaa,“ sa'e jeg. „Jeg vil blot ha'e Logis!“

Det kunde han slet ikke begribe. Saa kom jeg til at huske paa noget Franssk, som vi hjemme kalder for Kragemaalet, og sagde: Karbe durbe erke firpe mirpe hvorpe jerpe skarpe faarpe Lorpesirpe?

Med det Samme la'e jeg mit Hoved i min Haand som naar man sover.

Saa forstod Fransosen mig, og fulgte mig hen i et Værtshus; der kunde de dog ikke heller forstaa mig, men da jeg saa igjen lagde Hovedet paa Siden og sagde: Sluppen! saa fik jeg et meget godt Logis og Mad til billig Pris.

Om Morgenens snakkede jeg meget sammen

med Bærten. Han thvstede og jeg talte Dansk, men det gik meget godt efter Omstændighederne. Da der nu paafom mig en vis Trang, kom jeg i stor Forlegenhed, og snakkede og viste og pusede mine Kjæber op og efterlignede visse mindre høviske Lyde. De var færdige at sprække af Latter, men de forstod mig ikke. Saa maatte jeg ty til det sidste Middel; jeg satte mig ned paa Gulvet paa Hug og gjorde adskillige Forberedelser til at udøve en Fornødenhed. Nu bleve de bange at jeg skulde vise mig urenlig. De styrtede til og førte mig i Triumf ud i Gaarden, til et af den Slags Huse, som plejer at findes alle Steder i Byerne og ved Gaardene.

Ellers kan jeg ikke klage over Logiet, og Folkene var meget skikkelige, og jeg kunde mærke paa dem, at de troede, jeg var en Laplander eller Finnemand, for Danmark kjendte de slet ikke Navnet paa. Da jeg vilde ud og se mig om i Byen, var jeg saa forsigtig at pege op paa Husnummeret over Døren og lod dem sige mig Gadenes Navn og Nummer.

Da jeg nu traskede rundt i Gaderne, bemærkede jeg med Forundring, at Folk stod ude paa Fortougene og kigte deres Mad. Der var Mange som stod og kigte Ebler midt paa

Gaden og der var Kjøbere nok, de slog Tid paa disse Uebler og brugte dem istedetfor Smør.

Det kan være, at naar man bliver vant til den Koft, kan den være meget god, men jeg holdt dog ikke af den, og lod dem selv gaae sig med den.

Alle Haandværkerne gik der med blaa Blouzer paa, — Fraffe kjendte de ikke. Da jeg nu skulde rejse videre, gav den danske Konsul mig en Specie, hvorpaa der stod 5 Francs, at jeg kunde reise for til Paris. Det var Damer, der sad og solgte Jernbanebilletter, og det gik meget godt fra Haanden.

Nu kjørte vi med en stærk Fart afsted henimod Paris. I Vognen brændte der Lamper baade Dag og Nat, og det var ogsaa nødvendigt, thi vi kjørte sommetider gjennem lange Tuneller hvor der var ganske mørkt som i en Sæk. Vi kjørte ogsaa over Floder og Bække og højt oppe paa Bakkedamme, hvor der var dybt ned paa begge Sider.

Endelig naaede vi Paris. Gilemæn fikken en By; der kunde sidde flere Kjøbenhavn indeni den og endda være Plads nok til en halv Snees Byer som Præstø.

Først kom vi ilav med Toldvæsenet. De

endevendte Altting hvad jeg havde baade udvendig og indvendig.

I Paris var de fleste Huse forsynte med Altaner, hvor Herrer og Damer sad udenfor og drak Limonade og Chokolade.

Men Et maa jeg sige om de franske Damer — de vare pæne nok, men de vare saa dumme som Gjæs, for de kunde ikke forstaa et danst Ord; saa er dog de danske Damer mere oplyste. Og saa gif det i en Bludder allevegne, duddera og bababa og sasasa, limelate, genate trasafke kollerabbe, og Ingen kunde blive flog paa deres urimelige Snak. Jeg indlod mig da heller ikke mere med dem end højst nødvendigt.

Da jeg nu slet ikke kunde blive flog paa dem, passede jeg min Dont og spillede, og de fastede Skillingen til mig, men de duede ikke til Noget herhjemme. Der var Ingen ellers, der bekymrede sig om mig, men da jeg flere Gange havde forsøgt at faa Logis, og Ingen kunde forstaa mig, saa blev jeg naturligvis søvsnig, og tilsidst lagde jeg mig til at sove om Natten paa en affides Gade, hvor jeg ikke troede, det generede Noget.

Som jeg nu laa der i min bedste Søvn

midt paa Gaden, blev jeg vækket af flere Personer med trefantede Hætte, og Knebren gik paa dem som Rjæppen i et Hjul.

De toge alle mine Skillinger, som jeg havde i et Lommetærklæde, fra mig og trak af med mig til en Station. De sprækkede og kvækkede Allesammen i Munden paa hverandre. Vi traf omkring fra Station til Station og traf tilsidst paa En, som kunde lidt Svensk. Han kunde høre paa mig, at jeg var fra Norden, og saa lod de forhøre hos den svenske Skerfandt eller Gesandt, hvad det var han kaldes. Svenskeren gav dem saa Anvisning paa den danske Gesandt og saa blev jeg ført derhen.

Det var en uhyre galant og pæn Mand, og fra nu led jeg ingen Nød, thi jeg fik Logis i Gesandts Hotel hos hans Rudsk, der ogsaa var et meget medgjørligt Menneske.

En Gade hed Rue eller Ry, og jeg boede nu i Aftel Rue Nr. 58.

Da jeg skulde ud i Byen og hen til Udstillingen gav den danske Gesandt mig en Seddel med, og naar jeg ikke kunde finde Vej, skulde jeg henvende mig til den første, den bedste Herre og lade ham læse Sedlen, saa vilde han nok vise mig Vej til Udstillingen.

Da jeg nu havde travet lidt omkring vilde

jeg vide Bæf, og jeg henvendte mig da til en fin Herre, som kom imod mig, og viste ham Sedlen. Han læste den og sagde: „Tutera, tutera, immer grate, ein, svein, drein, difen gifen bafen!“ Og saa gif han. Jeg blev nu ikke synderlig flogere af den Bæf, men rigtig maa den dog have været, thi da jeg siden fortalte det til Gesandten, forklarede han, at det betød saa meget at jeg skulde gaa forbi 3—4 Gader og derefter dreje af tilvenstre.

Jeg saa det store kejserlige Slot Tollerierne (Tuilleries), det laa ligesom Karousselfladten, som den kaldes. Derudenfor stod 6 Damer ved hver Side af Vægstøtten, som hedder Vendomesøjlen. Vandet sprøjtede dem ud af Brysterne og af Munden; det kom fra Seinesløden. Damerne stod i Vand til Knæerne. Der var ogsaa en stor Jernmand, som Vandet væltede ud af Maven paa.

Jeg var oppe i Vendomesøjlen; det kostede 3 Sous. Man kom derop ad en Sneglegang, som var lavet af Kanoner, Soldaterhaaer og Sabler, og pyntet med alslags Soldatergalskab. Men øverst oppe havde man en Udsigt over 5 Mil i Omkreds, og der saa man da hele den myrderlige store By for sine Øjne.

De har mange dejlige Spadseregange i

Byen; de kaldes Bullevarder, og der var jeg paa Bullevarde. Der laa de nydeligste Hoteller og store Bygninger ligesom Slotte rundt omkring. Men deres Fortouge vare ikke saa gode som de danske; de vare lagte med Cement, og det var meget godt i Tørrevejr, men naar det var Regnvejr, blev det opblødt, og man gik da og vadede i et helt Kridtpløse, saa at man saae ud som Benene som om man havde været paa Murerarbejde eller lædset Kalk.

Udstillingen vil jeg ikke meddele Noget om; den var uhyre storartet, men den er beskrevet af Saamange, at jeg ikke vilde fylde min Bog med det. Den laa paa den anden Side af Seinen, i en stor Park med Springvande og Blomster, og der var mange dejlige Butiker med Alverdens Stads, og Musik var der nok af. Der var baade Tyrkere og Chinesere og Kabyler og Hottentotter og Bildmænd og Sorte og Røde, men i den danske Afdeling var jeg flere Gange henne og talte med mine Landsmænd. Jeg fik snart lært noget af det franske Sprog. Naar jeg vilde have Brød, sagde jeg blot: „Penge!“ Saa sagde Bagerne: Alabab, og jeg fik Brød.

Bønderne derovre fik altid Most istedetfor Ol, og deres Kost var et Fransnbrød med en

Kartoffel eller Snittebønne til. I Marken havde de Moststeder, hvor der laa halvbraadne Æbler, og naar de vare tørstige gif de selv hen og pressede dem et Glas Most; men det saae ikke videre delikat ud. Ikke engang Bønderne derovre kunde snakke Dansk.

Logiet i Paris var dyrt; det ene Logis jeg havde kostede mig 2 Franks, det var noget over 4 Mark i danske Penge.

I de tre Dage jeg sad arresteret derovre, da de fandt mig paa Gaden, fik jeg Tid nok til at tænke over Alt, hvad jeg havde set og hørt.

Jeg sad sammen med 20 Andre i et Fængsel. Om Morgenens fik vi Kaffe og et lille Fransnbrød paa 3 Pd., som vi skulde have til hele Dagen. Siden paa Dagen fik vi Flæsk og Grøt, som vi maatte spise med en stor Træslev, og Fransnbrød til. Vi laa To sammen paa en Hø-Madrats, men min Sovekammerat tog sig om Natten over at banke mig flere Gange fordi jeg laa for nær op til ham.

Om Morgenens bleve vi luskede ud i Gaarden en halv Timestid; saa legede de en Leg, som bestod i, at de slog hverandre i Enden, og saa rendte den, der havde faaet

Dasket efter en Anden, som fik det af ham igjen.

Naar vi saa havde været ude en Stund, blev der brølet højt og langtrukket: „A—A!“ og saa maatte hele Kommersen ind i Kasmerøffen igjen.

Det var nok ellers ikke Lyve, jeg sad imellem, men kun Svire- og Slagsbrødre, Tiggere og Løsgjængere, og Desertører, for der var ogsaa Kræmmerfbende og Kontorister iblandt.

Naar vi skulde til eller fra Stationen, bleve vi luffede ind i en Vogn, som havde Vinduer oppe i Loftet, og de slog Laas for os, at vi ikke skulde løbe ud. Hestene havde Bjælder paa. Det Hele lignede ganske den Vogn, som i Kjøbenhavn kaldes „Salatsfadet“, og som ogsaa bruges til Fange-Ekvipage.

Det var en Lykke alligevel, at jeg slap ud af den Anstalt, for man har i Paris behageligere Steder end netop der. Paa alle Gader i Paris kan man saa hørtet sine Støvler.

Jeg var i flere Kirker derovre, men de er katholske, og desuden kunde man ikke forstaa hvad de prædte; men Præsten drak Vinen for de Andre.

Men det Prægtigste var i Notre-Dame-Kirken, det er paa Dansk: Vor Frue Kirke. Der var uhyre smukt og mange, mange Mennesker derinde.

Nedenfor ved Indgangen sad tre Tyrkere med rød Tophue og hvide Strømper og Dannebrogssordener paa. Hvad de skulde der, veed jeg ikke, men jeg har siden hørt, at det var en Slags Officerer.

Inde i Kirken spillede de paa Harbærk og der gik Folk omkring med Røgelse, som man kunde lugte til.

Vi fik Allesammen Boller, men ingen Snaps til, og saa skulde vi lægge en Skilling i en Klingbeutel, som en Dame bar med det Samme, hun leverede os Bollerne. Jeg tog to Boller, da hun kom til mig, og lagde to Skillinger; men Damen gloede helt galt til mig for det; — det kunde jo dog være hende lige meget, naar jeg betalte Bollerne.

Midt i Kirken stod tre store Stakke med Stole, og Enhver, som vilde sidde, gik selv hen og tog sig en Stol. Men da vi vare færdige, kom der To med hvide Forklæder for, og satte dem i Stak igjen.

Inde i Kirken stod der en Kone med et

stort Messingris og en Sparebøsse, — hvad hun skulde der, veed jeg ikke.

Gudstjenesten varede i tre Timer.

Da jeg nu havde været der noget, og ikke kunde faa Lov til at optræde i Industriudstillingen, mente den danske Gesandt, at det var bedst, jeg tog hjem igjen. Saa tog jeg fra Paris til Rouen, derfra til Havre og Hamborg, og kom rask og vel tilmode efter denne første store Udenlandsrejse til Danmark.

Da de nu i Kjøbenhavn hørte, at jeg havde gjort denne mærkelige Tour, blev de ligesom halvt bestialske efter at se mig, og saa lod jeg mig da forevise for 1 Specie hver Aften i et stort Lokale, som hed „Odeon“. Det ligger ude ved Frederiksberg og der var Koncert og Komædie, og der var hver Aften en urimelig Mængde Mennesker, som kom for at se mig, og saa maatte jeg fortælle dem mine Rejse-Eventyr.

Det grinte de af saa det fluffedes i dem, og jeg strøg Specien, og havde det meget godt i de Dage. Siden lod jeg mig ogsaa se andre Steder, og det var meget morsomt, for Kjøbenhavnerne behandlede mig meget pænt.

Saadan endte min Pariser-Rejse.

Men allerede et af de følgende Aar kom Rejselysten igjen over mig, thi der blev alle-
vegne bebudet en stor Industri-Udstilling i
Amsterdam, i September 1869.

Jeg kunde nu nok have Lyst til at se al
den Mængde Stads, der vilde komme sammen,
og forhørte mig derfor paa forskjellige Steder
besangaaende.

Enden blev, at jeg om Foraaret en skøn
Dag sejlede fra Kjøbenhavn til Amsterdam,
hvilken Rejse varede i fem Dage. Vi gik med
en Dampers uden om Skagen.

Da vi havde sejlet i tre Dage, kom vi til
Staden Ny-Dybb. Dertil kom vi sejlen-
de gjen-
nem fire meget store Porte, som førte os ud
i en Kanal, der paa 18 Mil førte til Amsterdam.
Den Tur var vi 2 Dage om, men Rejsen var
ikke kjedelig, formedelst Alt det Nye vi saae
paa Kysterne ved Siden.

Oppe i Landet stode der store Fjellemsøer,
som malede Vandet fra Bækkene ud i Floderne.
I det Hele taget lader Holland til at være
temmelig fugtigt allevegne, saa Vand mangler
de ikke nogetsteds, om de ellers ikke mangler
Penge.

Paa Kysterne gik meget spejlet Kvæg, en
Art, som de derovre sætter stor Pris paa,

samt en urimelig Mængde Gjæs og Faar, hvoraf jeg sluttede mig til, at de gode Hollændere holder meget af Gaase- og Lammesteg.

Bøndernes Stuehuse lignede Smedier, og vare lukkede dels med Tegl, dels med Straa, men indeni vare de meget renlige og deres Mælkekar vare saa propre og velpassede, at det dog var en Fornøielse.

Langs ad Kanalerne gik Heste og trak Baadene med al Slags paa; det er nu deres Maade at tage til Torvs paa, og andre Veje kjende de ikke. Paa denne Maade transportere de ogsaa deres store Tømmerflaader, som de sejle lange Veje med, og de Folk paa Flaaderne blive der og leve og sove saalænge Farten varer. Paa en af disse Tømmerflaader, saa jeg, at de havde oprejst et meget godt Telt og indeni sad Folkene og drak deres Kaffe, som bliver kogt paa Stedet, stadig mens de sejler.

Et Sted gik Flaaderne under en høj Bro, hvor Jernbanen gik ovenover.

Fruentimmerne skylede Glasfer og Mandfolkene gik med hvide Buxer ligesom Amagerne i Hollænderbyen hjemme hos os.

Kirkerne vare alle tækkede med Spaan og

paa hver Kirke stod en Guldhane, ligesom paa Brama-Elisir-Flaskerne.

Endelig kom vi til Amsterdam med de høje Kirkespir og de store Bygninger, samt den tykke Laage, der var saa tæt, at man næsten kunde skjære i den med Foldeknive.

Dertil kom vi ogsaa gennem 4 Porte, som førte ind i Havnen.

Da vi kom i Land, kom jeg i Logis hos en Dansk.

Det saae meget underligt ud i Byen, at Husene ikke vendte Fasadens ud til Gaden, men kun Gavlens. Retiraderne vare anbragte midt i Gangen inde i Husene. Gennem de store Gader kunde man kun komme ved at seile, og Hundreder af Træbroer førte over Kanalerne fra den ene Gade til den anden. Paa Siderne af Kanalerne var der plantet skjønne Træer.

Man saae ogsaa umaadelig store Hølæs, men det vil sige, de laa paa Bræmmene i Vandet, og Hestene maatte ogsaa der trække dem i Vandet, medens de selv gik paa Landjorden. Naar Skibene kom til en af de mange Broer, bliver Broen ophejst i to Dele hver til sin Side saa at Skibene kan gaa igennem, ligesom ved Knippelsbro i Kjøbenhavn.

Gaderne i Amsterdam ere kun 4 Alen

brede, at sige dem, hvor der ikke er Kanaler i, for der kan man slet ikke færdes.

Hele Amsterdam er bygget i Vandet, og alle Husene staa paa Pæle, og hælde lidt forover ind i Gaden.

Det fortælles, at Byen er meget udsat for at lide Skade af Pæleorme, som gnave sig ind i de Pæle, der bære Husene, og det er i saadan en Mængde, at der let kan opstaa Fare; men der er intet Middel imod dem.

Brødet i Holland er ikke saa fint, som det i Paris, og ikke saa velsmagende som det i Danmark. Det er forresten saa sort som Tørv.

Jøderne handlede omkring paa Gaderne. Deres hele Butik var en Trillebør, og paa den laa der fuldt af Galanterivarer og Legetøj til billig Pris.

Der var Marked i Byen i 8 Dage i Træk, og det var et stort Marked med Kunster og Spektakler; de kaldte det for Kirmesse. Paa den Tid, saalænge Markedet varede, friede mange Fruentimmer selv til Mandfolkene og de unge Karle, og der var unge Mænd, som lod sig betale for at gjøre af Pigerne, og de blev da trakteret og underholdt, ganske som man ellers har det ombvendte Tilfælde. Der

fortalte, at mange Piger sparede hele Halv-
aarsløn sammen for at faa Raad til at holde
sig saadan en Markedsmand, der behandler
dem i de Dage ganske som om de vare giste.

Jeg var i Kirke i Amsterdam, det varede
ligesom i Paris i 3 Timer; der var meget
pænt, og Arbejdet spillede nydeligt, men
Præsten kunde jeg ikke forstaa; han talte meget
værre end Præsterne i Paris.

Da vi gik fra Kirke, saa jeg mange unge
Piger, der havde Skjorter og Liv paa som
vare halv røde og halv gule. Jeg spurgte
min Vært, hvad det var for Folk, og fik til
Svar, at det var Skuffebørn, det vil sige,
Børn, som Forældrene ikke vil vide af; saa
bære de dem strax efter Fødselen hen til Steder,
hvor der udenfor er anbragt en Skuffe. Naar
de nu kaste Barnet ned i Skuffen, saa ringer
en Klokke oppe i Bygningen. Forældrene løbe
deres Vej, men saasnart man i Stiftelsen har
hørt Klokken, gaar man ned og tager den Smaa
op, og opdrager hende eller ham paa Landets
Beføstning. Det er en nem Maade at blive
Børnene kvit paa.

Udstillingsbygningen laa i en Udkant af
Byen i en stor og smuk Have. Det kostede en
halv Gylden at komme derind. Oppe paa

Bygningen var et højt Taarn, hvorfra man havde Udsigten i 2 Mils Omfreds, og jeg talte 290 Møller, som laa spredte omkring i Omegnen. Hvergang Kirkeklokkerne slog, spillede det oppe i Taarnet, saa det dundrede i hele Amsterdam.

Jeg gik ind i Udstillingen og spillede uden Tilladelse. Strax kom der Flere hen til mig af Politi og saadan Folk.

„Bunder Munk dumper dump!“ sa'e En.

„Det kan jeg ikke forstaa,“ sa'e jeg.

„Holletvit de Mul, lomdommeromdom!“ sa'e han, og saa trak de af med mig og jeg blev arresteret og puttet ned i Brummen imellem 19 andre Forbrydere, men de kunde ikke heller forstaa mig.

Jeg sad der i 5 Dage og led ikke videre Nød; jeg lod Munden løbe saa godt jeg kunde, og fortalte dem min Pariserrejse, og de hørte til og grinede, men jeg er temmelig vis paa, at de ikke forstod et Ord af det Hele.

Om Morgenens fik vi Kaffe, om Middagen Urter og Flæsk, om Aftenen fik vi Mælkevand, og det var ens hver Dag. De saae mine Penge efter og spurgte og spurgte, og Birke-dommeren eller hvad han hed, blev ganske rød

og thf i Hovedet af Uergrelse over, at han ikke kunde forstaa mig, men jeg kunde heller ikke forstaa ham, og jeg blev ikke rød af Uergrelse.

Da jeg saa endelig slap løs, maatte jeg tage Vejen hjemester ad Danmark, for jeg kunde jo nok forstaa, at Hollænderne ikke skjønnede rigtig paa mit Violinspil, og naar man ikke kunde tjene Skillingen, hvad skulde man der saa?

De var ellers meget flotte disse Hollændere. Skraldemanden kom i Gumpetassen med 2 Heste for og førte Gjødningen hen i Bramme, som sejlede det ud paa Landet. Bønderne gik omkring i Byen og solgte Mælk paa et stort Bæretæ.

Ind til Byen kom store Bramme sejlen­de med Høkurve fulde af Rejer og Spinat og andre Grønsager.

Forstæder har Byen ingen af; man kommer strax paa Landet.

Dandsheboder var der en Mængde af omkring i Byen, og Søfolk og Andre svingede Pigerne rundt saa det stod efter.

Et Sted foreviste de smukke Fruentimmer for Penge. Det syntes jeg jo nok kunde være værd at se, og saa gik jeg derind. Det var

meget pæne Fruentimmer, En af dem var saathis som en Bærmetønde; hun har formodentlig vejjet 10—11 Lispund; men min Bært sagde, at saadan En kunde Hollænderne godt lide, for de sværmede for de Solide. Hvem der skulde træde en Svejtrit med saadan En, kunde saamæn saa rørt sine Lemmer.

Jeg var henne ved hende og vilde føle til hendes Lemmer, men det kunde de ikke lide, og de vilde smide mig ud.

Hele Landet derovre er ligesom en Mose, saa fugtig og sid. Naar de pløjede, gif den ene Hest foran den anden.

Jeg saae det kongelige Slot. Kongen var fraværende, men Slottet var belagt med Soldater. Paa en Vægstøtte stod de Ord: „Amsterdam 1830“, men jeg veed ikke, hvad det var om.

En Dag saae jeg en Mand paa Gaden i en underlig Dragt. Han havde trekantet Hat, Spidskjole, rød Vest, Knæbuxer med 3 toppede Sølvknapper, hvide Gamascher og Sko med Sølvspænder, og et Brev havde han i Haanden. Det var en Bedemand, som bad til Begravelse.

Jødedrengene gif omkring paa Gaderne og børstede Støvler paa Folk. Damerne maa

satte Foden op paa deres Skammel og Jødrengene ligge da paa Knæ og børster.

Liredrejerne spillede ogsaa paa Gaden og Kjøllingerne gik omkring og tiggede af Folk, og gamle Mænd stod paa Hjørnerne for at faa Noget at bestille.

Hvad jeg ellers saae, er ikke værd at meddele, og Meget saae jeg, som jeg ikke kunde forstaa, da Hollænderne ere ligesaa daarligere til at tale Dansk som Franskmændene og min danske Vært ikke altid var ved Haanden.

Jeg var glad, da jeg var vel hjemme i Danmark igjen.

I Stockholm var jeg ogsaa, men der er jo ikke saa storartet som de andre Steder, og der blev jeg heller ikke længe. Vi sejlede fra Hesselbækken til Humlegården for 3 Rde. Ovenpaa det kongelige Slot staa to Heste af Kobber. Gustav Adolfs Torv er smukt og Karl den 14des Torv ligeledes. Jeg saae Ridderholmskirken, hvor alle de kongelige Personer ligge begravede, og jeg gik over Karl den 15des Bro. Byen er bygget paa syv Holme i Mælarsøen.

De kaldte en Pige for en Flicka, en Snaps for en Sup, bayersk Øl hedder Bier og Ølet kaldte de for Drikke. Det meget tynde Øl

hedder Svaledrif, Komedie kalder de for Spektakel.

Men de var ellers meget menneskelige i hele Sverig, for de kunde forstaa, hvad jeg snakkede om, og de pæne Folk gav mig ogsaa Stillinger. De fattige Folk lever meget smaat og magert, og længere oppe i Sverig har jeg hørt, at de lavede Brød af Bark. Hvad mon de saa l ver Smør af?

Jeg kommer nu til at fortælle om min 4de Kunstrejse, nemlig Turen til Wien, der foregik 1873, Aaret efter at den store Udstilling havde været i Kjøbenhavn.

Vi rejste fra Kjøbenhavn til Berlin over Stettin paa gjennemgaaende Billet til 4 Daler, 4de Klasse og Dæk. Denne 4de Klasse i Tydskland er endnu en Grad slettere end 3die i Danmark. Der er Jernstænger for Vinduerne, og i mange af Vognene maa man staa op. Det var mest Jøder, der rejste med i den Klasse, og Markedsfolk.

Jeg stod af i Danzig og Prag, og opholdt mig en Dag i hver By. Jeg var ogsaa i Berlin, som var en dejlig stor By med fire Banegaarde. Man ser ingen Bøgestove, men kun Gran, og uden om Byen er der store Heder. Midt i Berlin er der en

dejlig stor Plads foran det kongelige Slot
 (ikke det kejserlige, det ligger et andet Sted)
 og denne Plads kaldes Lustgarten. Der stod
 en meget stor Spølkumme af fin poleret Sten,
 saa stor, at der kunde sidde et Enspænderkjøre-
 tøj i. Der ved Siden er det gamle Musæum,
 der er et Par Gange større en Thorvaldsens
 Musæum, og med mange dejlige Malerier paa
 Væggene udenfor. Der er en umaadelig høj
 Stentrappe derop til. Inde i Slottet ligger
 der preussiske Soldater, og midt i Gaarden
 staaer en stor Broncestatue, en Mand, som
 slaaer en Drage ihjel. Naar man kommer ud
 bagved Slottet, ser man Kurfyrstens Bro,
 hvor den store Kurfyrste sidder tilhest med 4
 Figurer omkring sig. Broen fører over en
 bred mudret Rendesten, som kaldes Floden
 Spree. Længer henad er det store nye Raad-
 hus, som har en meget rummelig Kjælder, som
 er lavet til en stor Ølhalle, hvor fine Folk og
 Soldater sidde og spise og drikke.

Men det Smukkeste i Berlin, er den me-
 get lange Allee eller Gade, som kaldes „Unter
 der Linden“. Ved den ene Ende af den er
 en Bro med store Stenfigurer, saa kommer
 det umaadelige store Tøjhus, et Universitet,
 Hovedbagten og Meget mere. Paa en Plads

staa 4 store Stengeneraler i legemlig Størrelse, men midtvejs er der et kosteligt og stort Monument over gamle Friß, hvor han sidder med sine Generaler og Statsmænd, og der er hele Slag.

Hele Bejen er der smukt beplantet med Træer og dejlige store Butikker paa hver Side. For Enden ligger den store Brandenburger-Port, som fører forbi en Bagt ud til Dyrehaven, og til Kreuzberg. Jeg saae den tummelumske Have med alle Dyrene.

I Gaderne gaa Folk omkring med et stort opstaaende Skilt foran sig og sælge Aviser. Bybuddene gaa med blaa Blouser, Politiet har Sabel ved Siden, og Politi, Brandkorps og Soldater ligne hverandre. I Floden sejlede de med meget lange Pramme, og Folk sad paa Bænke udenfor deres Huse. Jeg og flere laa paa Gulvet i et Kammer; det kostede 5 Silbergröschén. Overalt var der to Jernbanespor.

Med den østerrigske Grændse skulde vi visteres, og Tøjet blev lagt paa lange Disse hvor Toldvæsenet gennemrodede det. Pigerne i Prag gif med en Vitube paa Naksen med Mælk, som blev hældt ud af et firkantet Hul. I Prag saae jeg en stor Domkirke med 4 Spir;

gjennem Byen løber en Flod og det koster 1 Silbergroschen at gaa over den. Paa Kirkegaarden ser man paa alle Grave Jesus paa Korset.

Vi kjørte fra Prag til Wien, ca. 30 Mil, langs Floder og gjennem Bjerge og Tuneller, der var saa lange, at vi ofte maatte sidde i Mørke i Bognene. Langs Vejene stod Æble- og andre Frugttræer, Sæden stod ikke saa godt som hjemme, en Ager med Kartofler, en med Byg, en med Havre, men der var ingen Høstakke.

Jeg syntes godt om Fruentimmerne, bedre end om de Danske, og prøvede at gjøre min Lykke hos dem; men jeg kunde ikke forstaa dem; de gif med stor Hat og hvide og røde Strømper.

Udstillingsbygningen ligger et lille Stykke Vej fra Banegaarden, omtrent saa langt som fra Broport til Nørreport i Kjøge. Hvad der forundrede mig, var, at baade Mandfolk og Fruentimmer stod op i Sporvognen. Det kostede 3 Francs for at komme ind paa Udstillingen; der saae jeg en Støble, som naaede mig til Isen, Malerier saa store som Døpote, samt alle de Steder og Skilderier, som man kan tænke sig; der var ogsaa fine Marmordamer, men de havde ingen Hat paa. Jeg

spillede for den danske Afdeling, som jeg kunde kjende paa Flagene; jeg saae ogsaa Kammerherre Wolfhagen, men han havde ingen Nøgle paa Nyggen.

Wien er en stor By, meget større end Kjøbenhavn. Ved Hotellerne var der Sejl udenfor, hvor Folk sad og drak bayerisk Øl paa Gaden. De højeste Steder er 4—5 Etager høje og Gaderne kun smalle. Stephanskirken og Keiserens Slot saae jeg ogsaa, og paa et stort Torv saae jeg en Robberhest. Jeg gik over Donaufloeden, hvis Vand er som Gadekærsvandet hjemme.

Uden om Wien var der Bjerge saa høje som Klokketaarnet, med Lyststeder, hvor Herrerne sad med deres Kjærestes og drak Limonade.

I Prag skulde vi Alle sise; man bliver visiteret, og maa betale Accise, ligesom i gamle Dage ved Portene her; det er en stor Fæstning med Volde, men uden Vand omkring. Ved alle Kirker stod Jesus paa Korset. Sproget var som i en Biskube; man kunde ikke forstaa dem.

Nu er jeg hjemme igjen og er ganske til Tjeneste med min Violin.

Ende.

